

Vastaus valtuustoaloitteeseen koskien vaihdevuosiklinikan perustamisen selvittämistä osaksi perusterveydenhuollon palveluja

Aluevaltuusto 27.05.2025 § 44

Selostus

Valtuuston 27.5.2025 kokouksessa on jätetty valtuustoaloite vaihdevuosiklinikan perustamisen selvittämisestä osaksi perusterveydenhuollon palveluja.

Aloitteen on jättänyt Tea Jaakkola ja Tiina Metsäranta ja sen ovat allekirjoittaneet Tea Jaakkola, Tiina Metsäranta, Heli Lehtilä-Salmi, Pia Yli-Pirilä, Erja Hirviniemi, Minna Belik, Pasi Niemi, Petri Laine, Anne Lindgren, Karri Vanttaja, Mirka Soinikoski, Petri Hakamäki, Hannele Saari, Päivi Räsänen, Kirsi Mäkilaine, Vesa Mäkinen, Mika Lartama, Mia Heinonen, Aapo Reima, Hanna Jokinen, Emmi Lintonen, Pirta Järvinen, Juhani Lehto, Lauri Jormanainen, Pirjo Alijärvi, Kaisa Lepola, Heini Ristavaara, Kylli Kylliäinen, Maija Kontturi, Päivi Kankaanmäki, Kalle Virtanen, Sari Rautio, Lotta Saarenmaa, Antti Ahonen, Helena Lehkonen ja Ranjith Kumar Prabhakaran.

Valtuustoaloite:

"Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että hyvinvointialueella selvitetään mahdollisuus perustaa vaihdevuosiklinikka naisille ja miehille osaksi julkista perusterveydenhuoltoa.

Perustelut:

Sukupuolihormonien, erityisesti estrogeenin ja testosteronin, tuotanto vähenee iän myötä, mikä aiheuttaa merkittäviä fyysisiä ja psyykkisiä oireita molemmille sukupuolille. Naisilla estrogeenin erityksen lasku tapahtuu pääasiassa 45–55-vuotiaana, mutta oireita voi alkaa ilmetä jo 40-vuotiaana.

Yleisimmät oireet ovat unettomuus, ärtyneisyys, nivel- ja lihaskivut, sydämen rytmihäiriöt, ahdistuneisuus, masentuneisuus, seksuaalinen haluttomuus ja uupumus. Nämä oireet voivat johtaa toistuviin, kalliisiin ja hajanaisiin terveydenhuoltokäynteihin, joita ei useinkaan osata yhdistää hormonitoiminnan muutoksiin.

Tällä hetkellä monien oireista kärsivien hoito on satunnaista, eikä hoitoketju ole selkeä. Erikoissairaanhoidon tutkimukset ja toistuvat lääkärikäynnit kuormittavat järjestelmää ja aiheuttavat merkittäviä kustannuksia ilman, että varsinainen syy eli hormonitasapainon häiriö tulee tunnistetuksi tai hoidettua.

Vaihdevuosiklinikka voisi tuoda ratkaisun tähän. Klinikalla voitaisiin tarjota asiantuntevaa hoitoa, kokonaisvaltaista neuvontaa ja tarvittaessa hormonihoitoa, sekä toteuttaa ei-lääkkeellisiä tukitoimia. Lisäksi klinikka voisi toimia koulutuskeskuksena ammattilaisille ja tietoisukujen kautta myös

aikuisväestölle, lisäten ymmärrystä ja vähentäen häpeäleimaa oireiden ympärillä.

Selvityksessä tulisi kartoittaa:

- Klinikalla saavutettavat kustannussäästöt
- Vaikutus perusterveydenhuollon kuormitukseen
- Mallit ammattilaisten koulutuksesta
- Mahdollinen yhteistyö kolmannen sektorin tai oppilaitosten kanssa

Vaihdevuodet eivät ole sairaus, mutta ilman hoitoa ne voivat johtaa merkittävään toimintakyvyn laskuun tai jopa työkyvyttömyyteen. Kyse on terveyden, tasa-arvon ja julkisen talouden näkökulmasta tärkeästä investoinnista.

Me allekirjoittaneet ehdotamme, että hyvinvointialue ryhtyy selvittämään vaihdevuosiklinikan perustamisen mahdollisuuksia osaksi julkista terveydenhuoltoa.”

Puheenjohtajan päätösesitys

Aluevaltuusto päättää merkitä tiedoksi kokouksessa jätetyn valtuustoaloitteen ja lähettää sen aluehallitukselle valmisteltavaksi.

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen.

Täytäntöönpano

Muutoksenhaku

Ei muutoksenhakuoikeutta

Aluehallitus 09.06.2025 § 214

Valmistelija

hallintojohtaja Katja Tommiska, puh. 040 821 2396,
katja.tommiska@omahame.fi

Selostus

Aluevaltuuston kokouksessa 29.4.2025 on jätetty valtuustoaloite koskien vaihdevuosiklinikan perustamisen selvittämistä osaksi perusterveydenhuollon palveluja.
(JS)

Hyvinvointialuejohtajan päätösesitys

Aluehallitus päättää merkitä valtuustoaloitteen tiedoksi ja lähettää sen terveydenhuollon toimialalle valmisteltavaksi. Lautakuntakäsittelyä varten talous- ja henkilöstöpalvelut antavat arvionsa valtuustoaloitteen talous- ja henkilöstövaikutuksista.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösesityksen.

Täytäntöönpano

Muutoksenhaku

Ei muutoksenhakuoikeutta

Valmistelija tulosaluejohtaja, perusterveydenhuollon avopalvelut Tiina Merivuori, puh. 040 662 9033, tiina.merivuori@omahame.fi, palvelualueyllilääkäri, Janakkalan palvelualue Suvi Hämäläinen, puh. 050 591 7162, suvi.hamalainen@omahame.fi, palvelualueyllilääkäri, operatiivinen palvelualue Sari Silventoinen, sari.silventoinen@omahame.fi

Selostus Aluevaltuuston kokouksessa 27.5.2025 § 44 on jätetty valtuustoaloite koskien vaihdevuosiklinikan perustamisen selvittämistä osaksi perusterveydenhuollon palveluja.

Vastaus valtuustoaloitteeseen:

Kiitämme valtuustoaloitteesta vaihdevuosiklinikan perustamisen mahdollisuuksien selvittämiseksi osaksi julkista terveydenhuoltoa. Ymmärrämme asian tärkeyden ja tuemme naisten kokonaisvaltaisen terveyden edistämistä.

Kuten valtuutetut aloitteessaan toteavat, vaihdevuodet eivät ole sairaus, mutta ilman asianmukaista hoitoa ne voivat johtaa toimintakyvyn heikentymiseen ja jopa työkyvyttömyyteen. Tällä hetkellä terveyskeskuksista saa hoitosuositusten mukaisesti hoitoa vaihdevuosioireisiin, ja tarvittaessa aiheeseen enemmän perehtyneiden lääkäreiden konsultaatiomahdollisuus on sekä perusterveydenhuollon sisällä että erikoissairaanhoidossa.

Perusterveydenhuollossa on myös tarjolla elintapaneuvontaa ryhmämuotoisesti (etäryhmät) ja yksilöllisesti. Mainittakoon myös, että vastikään on valmistunut ylipainon hoitopolku osaksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Liikunta, ravitsemus ja terveelliset elintavat ovat osa vaihdevuosioireiden kokonaisvaltaista hoitoa. Perustasolla on tarvittaessa tarjolla myös lyhytpsykoterapiaa, joka voi olla tarpeellinen kuormittavassa elämäntilanteessa. Yhteistyössä kuntien liikuntaneuvonnan kanssa voidaan liikuntälähetteellä ohjata yksilölliseen liikunta- ja elintapaohjaukseen vaihdevuosioireiden tueksi. Tiedetään, että testosteronivaje voi aiheuttaa toimintakyvyn laskua myös miehille; yleisin syy tähän on liikapaino. Edellä mainitut Oma Hämeen julkisessa perusterveydenhuollossa tarjolla olevat tukimuodot voivat olla avuksi tähän. Lisäksi keskittämistä esimerkiksi perhesuunnitteluneuvoloihin voidaan selvittää, sillä niissä on gynekologista osaamista ja tarvittavaa laitteistoa (ultraääni).

Erikoissairaanhoidon ohjautuu harvoin potilaita vaihdevuosioireiden takia. Toisin kuin aloitteessa esitetään, on jo olemassa hoitoketju ja hoidon porrastus perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä, lisäksi konsultaatiomahdollisuus erikoissairaanhoidon on toimiva jo tällä hetkellä. Erikoissairaanhoidon ohjataan potilaat, joilla on mm. vasta-aiheita tavanomaisiin hormonikorvaushoidossa käytettäviin lääkkeisiin tai muita haasteita. Oma Hämeen erikoissairaanhoidossa naistentautien poliklinikalla pystytään pysymään hoitotakuussa, joten potilaat pääsevät nopeastikin lisäarvioon, mikäli tarvitsevat erikoissairaanhoidon.

Oma Hämeessä on myös käytössä ns. ketjulähettilätoiminta, jolloin terveyskeskuslääkärin on mahdollista mennä esimerkiksi viikon ajaksi syventämään osaamistaan naistentautien poliklinikalle. Lisäksi jatkuvaan

kouluttautumiseen on olemassa rakenteet ja koulutusta on saatavilla organisaation sisällä erikoissairaanhoidosta perustasolle. Erikoissairaanhoido ja perusterveydenhuolto osallistuvat myös sairaanhoitaja- ja lääketieteen opiskelijoiden koulutukseen, mikä tukee osaamisen laaja-alaista kehittämistä.

Yli 45-vuotiaat naiset muodostavat vaihdevuosisoireiden keskeisen kohderyhmän. Suurin osa heistä on työelämässä ja heillä on mahdollisuus hakeutua yksityislääkärille, erityisesti kun yhteiskunta tukee tätä korotettujen Kela-korvausten avulla. Myös julkisen terveydenhuollon palvelut ovat saatavilla. Perusterveydenhuollossa hoidetaan kuitenkin laaja-alaisesti sairauksia ja niiden ennaltaehkäisyä, ja kuormitus on jo nykyisellään suurta.

Arvioimme, että kattavan kustannusvaikutusten selvityksen tekeminen olisi erittäin laaja ja resursseja vaativa tehtävä, eikä luotettavaa selvityspohjaa tällä hetkellä ole saatavilla. Tarvittaessa olemme kuitenkin valmiita osallistumaan valtakunnallisiin selvityksiin aiheesta.

Toteamme, että nykyisessä tilanteessa vaihdevuosisoireisiin liittyvä hoito ja osaaminen ovat olemassa julkisessa terveydenhuollossa, ja palvelujen saatavuus on turvattu. Hoitoketju ja yhteistyö toimivat, ja mahdollisuuksia keskittämiseen sekä koulutuksen lisäämiseen voidaan jatkossa selvittää.

Kiitämme valtuustoaloitteen tekijöitä tärkeän asian esille nostamisesta.

Toimialajohtajan päätösesitys

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen lautakunta:

1. päättää hyväksyä omalta osaltaan valtuustoaloitteeseen annetun vastauksen ja esittää sen aluehallitukselle ja edelleen aluevaltuustolle hyväksyttäväksi
2. toteaa omalta osaltaan valtuustoaloitteen käsittelyn päättyneeksi.

Käsittely

Keskustelun kuluessa Sari Auvinen teki esityksen asian palauttamisesta uudelleen valmisteluun. Esitystä ei kannatettu, joten se raukesi kannattamattomana.

Päätös

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen lautakunta hyväksyi päätösesityksen.

Täytäntöönpano

Päätösesitys / aluehallitus

Muutoksenhaku

Ei muutoksenhakuoikeutta